

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/154/2021
Identifikačné číslo spisu:	2318204083
Dátum vydania rozhodnutia:	27.05.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:2318204083.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti 1/ Z. R., narodený XX. H. XXXX, a 2/ H. R., narodený XX. H. XXXX, obe bytom u matky, zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Galanta, so sídlom v Galante, Staničná 5, deti rodičov: matky B. R., narodenej X.. G. XXXX, bytom G. R. XXX, zastúpenej JUDr. Evou Koleničovou, advokátkou so sídlom v Dolnom Dubovom 249, a otca Ing. H. R., narodeného XX. H. XXXX, bytom G. R. XXX, zastúpeného Advokátskou kanceláriou TIMAR & partners, s.r.o., so sídlom v Šali, Štúrova 42, o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom a o návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia, vedenej na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 12P/76/2018, o dovolaní matky proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 21. októbra 2020 sp. zn. 26CoP/54/2020 takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Galanta (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením z 2. septembra 2020 č. k. 12P/76/2018-697 návrh matky maloletých detí na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým sa domáhala zmeny uznesenia Okresného súdu Galanta z 5. júna 2018 č. k. 22P/77/2018-80 v spojení s uznesením odvolacieho súdu z 31. júla 2018 sp. zn. 24CoP/49/2018, ktorými bol naposledy upravený styk otca s maloletými deťmi, zamietol. Dospel k záveru, že návrh matky nie je dôvodný, pretože od poslednej úpravy pomerov nedošlo k takej zmene či už na strane rodičov alebo na strane maloletých detí, ktorá by odôvodňovala zúženie rozsahu styku maloletého Z. a maloletého H. s otcom, pričom zúženie rozsahu styku by rovnako nebolo v záujme maloletých detí. Matka žiadnym spôsobom neosvedčila, že od času nariadeného neodkladného opatrenia došlo k takej zmene pomerov, ktoré by odôvodňovalo okamžitý zásah súdom do práva otca na styk s maloletými deťmi. Skutočnosť, že maloleté deti sa aktuálne s otcom stretávať nechcú, neznamená, že je v ich najlepšom záujme ich styk s otcom ďalším neodkladným opatrením podstatne obmedziť. Uzavrel, že je v záujme maloletých detí ako aj otca, aby mali rozhodnutím súdu upravený styk tak, ako je to doposiaľ aj napriek tomu, že reálne styk

neprebieha žiadny. Takéto rozhodnutie smeruje k tomu, aby sa vzťahy medzi maloletými deťmi a otcom upravili tak, aby styk otca s maloletými deťmi mohol prebiehať v rozsahu určenom v neodkladnom opatrení.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie matky uznesením z 21. októbra 2020 sp. zn. 26CoP/54/2020 uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil. Dospel k záveru, že naliehavosť potreby dočasnej úpravy styku maloletých detí H. a Z. R. s otcom v tomto prípade nebola daná a následná ingerencia súdu vo forme nariadenia neodkladného opatrenia preto nebola dôvodná, ako správne vec posúdil súd prvej inštancie. Rovnako ako súd prvej inštancie aj odvolací súd zotrval na vyslovenom názore, a to, že matka v návrhu neuviedla žiadne nové skutočnosti, ktoré by zúženie styku otca s maloletými deťmi odôvodňovali. Primárnym a jediným dôvodom problematickej realizácie styku je vzájomný konfliktný vzťah rodičov a následný nepriaznivý vplyv takéhoto pôsobenia na deti, v dôsledku čoho deti odmietajú styk s otcom. Matka v návrhu nijako neosvedčila to, že by zo strany otca nebola zabezpečená dostatočná starostlivosť o deti, resp. že by deti boli v čase realizácie styku s otcom v ohrození.

2.1. Odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia poukázal na to, že úspešná realizácia styku je možná nielen rešpektovaním samotného súdneho rozhodnutia, ale aj vzájomnou toleranciou a komunikáciou rodičov. Opakovane apeloval na oboch rodičov, aby sa zdržali akéhokoľvek negatívneho pôsobenia na maloleté deti, a to či už vo forme nedostatočnej prípravy a motivácie na styk maloletých s otcom ako aj sprievodných neprimeraných verbálnych útokov oboch rodičov. Ako bolo uvedené vyššie, primárnym dôvodom negatívneho postoja maloletých detí k styku s otcom sú práve konflikty rodičov. Oba rodičia by si mali uvedomiť, že ich maloleté deti nie sú hotové silné osobnosti, ktoré sa vedú s danou situáciou vysporiadať. Od opustenia spoločnej domácnosti matkou uplynula dostatočná doba na to, aby rodičia dokázali rozlíšiť partnerskú a rodičovskú rovinu svojho vzťahu, preto je potrebné, aby pri výkone styku začali kooperovať, akceptovať rolu druhého rodiča v živote maloletých a v hlavne neblokovať snahu otca stýkať sa s maloletými. V prvom rade je povinnosťou rodičov zmeniť prístup a postoj jeden k druhému, čím potom logicky budú predchádzať budovaniu negatívneho postoja maloletých k otcovi. Výchova maloletých detí by mala spočívať v dopĺňaní sa oboch rodičov aj napriek skutočnosti, že spolu nežijú, nie v manifestácii toho druhého. Rodičovi, ktorý s dieťaťom trvale nežije, musí byť umožnený pravidelný a čo najširší kontakt, pretože je to práve množstvo času, počas ktorého je možné realizovať aj neverbálne výchovné pôsobenie rodiča, tzv. výchovu prítomnosti či príkladom, ktorá je, ako je vo všeobecnosti známe, tou najúčinnějšíou výchovnou metódou. Je nutné mať na zreteli, že akákoľvek deformácia vzťahu rodič - dieťa je v dôsledku odcudzenia v neskoršej dobe iba ťažko napravitelná.

2.2. Odvolací súd dodal, že nariadené neodkladné opatrenie je len dočasného charakteru a o konečnej úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom H. a Z. R. bude rozhodnuté až v konaní vo veci samej vedenej pod sp. zn. 12P/76/2018, v ktorom bude vykonané náležité dokazovanie, v rámci ktorého obaja rodičia budú môcť dostatočne prezentovať svoje návrhy a postoje vo vzťahu k matkou navrhovanej úprave, rešpektujúc najlepší záujem maloletých detí. V tomto konaní sa totiž bude meritórne riešiť otázka styku otca s maloletými deťmi, ktorá nahradí doterajšiu úpravu, vrátane úpravy v neodkladnom opatrení.

3. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie matka (ďalej aj „dovolateľka“), prípustnosť ktorého vyvodzovala zo skutočnosti, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil (§ 421 CSP), ako aj zo skutočnosti, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil dovolateľke, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP).

3.1. Odvolací súd podľa názoru matky nesprávne právne posúdil naliehavosť potreby dočasnej úpravy styku maloletých detí s otcom. Matka má za to, že vystavovaním maloletých detí situáciám, kedy nechcú odísť na stretnutie s otcom a odmietajú styk bez prítomnosti ich matky, môže zanechať trvalé následky na ich psychickom zdraví. Keďže zdravý psychický a fyzický vývoj maloletých detí sú najdôležitejšími faktormi, ktoré by mali zohľadniť všetky strany, naliehavosť dočasnej úpravy pomerov je daná.

3.2. Odvolací súd tiež nesprávne právne posúdil potrebu zmeny úpravy styku otca s maloletými deťmi. Dlhodobé a opakované vystavovanie maloletých detí stresu v čase, keď sa má styk realizovať, prispieva

jedine k tomu, aby sa svojmu otcovi odcudzili. Otec, v prospech ktorého súdy nižších stupňov rozhodli na úkor prospechu maloletých detí, sa nijako nesnaží vyjsť maloletým deťom v ústrety a dokazuje si svoje postavenie (ako otca maloletých detí) aj za cenu ich traumatizovania. Odvolací súd nezohľadnil psychický stav maloletých detí, pretože tento je jednoznačne ohrozený, keď sú maloleté deti nútené stretávať sa s otcom za súčasne nastavených podmienok.

3.3. Zároveň odvolací súd (ako i súd prvého stupňa) nesprávne právne posúdil najlepší záujem dieťaťa. Matka má za to, že súdy mali apelovať na otca, aby zlepšil svoje správanie k nej, v dôsledku čoho by sa zlepšilo aj vnímanie jeho osoby zo strany maloletých detí, čím by sa dosiahol stav, o ktorý má záujem aj otec - aby sa styk realizoval podľa aktuálne účinného rozhodnutia. Nateraz však takáto realizácia nie je pre maloleté deti prospešná. Neprihliadanie na názor maloletých detí môže viesť k zaseknutiu sa, čo bude znamenať, že v budúcnosti svoj názor už ani nepovedia, keďže budú vychádzať zo skúsenosti, že je to zbytočné. Uznesenie odvolacieho súdu preto nemožno považovať za správne, spravodlivé ani v súlade so zákonom a ustálenou slovenskou a európskou judikatúrou, keďže záujem maloletých detí nebol zohľadnený ako prvoradé kritérium, ktoré by súdy rozhodujúce vo veci mali skúmať, vypočúť a rešpektovať.

3.4. K porušeniu práva na spravodlivý proces došlo podľa názoru dovolateľky uplatnením nesprávneho procesného postupu pri rozhodovaní odvolacieho súdu, keď tento v bode 15. napadnutého rozhodnutia odkázal na obsah spisového materiálu v trestnom konaní, v ktorom bolo matke vznesené obvinenie, ako aj na ďalšie trestné konanie, v ktorom bola matka maloletých detí neprávoplatne odsúdená. Poukazovanie a opieranie sa o priebeh trestných konaní, ktoré doposiaľ neboli právoplatne ukončené, považuje matka za hrubé porušenie prezumpcie nevinoty ako základnej zásady právneho štátu, čím bolo jednoznačne porušené právo dovolateľky na spravodlivý proces. Na základe uvedeného navrhla uznesenie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

4. Otec vo vyjadrení k dovolaniu matky uviedol, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je po právnej stránke správne a zákonné, je riadne a zákonne odôvodnené a presvedčivé, pričom skutkový stav bol riadne a dostatočne zistený, a preto navrhol dovolanie matky odmietnuť pre jeho neprípustnosť, alternatívne zamietnuť, keďže nie sú dané dôvody, pre ktoré by bolo potrebné napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť.

5. Kolízny opatrovník maloletých vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že je potrebné obnoviť efektívnu komunikáciu rodičov tak, aby to vnímali maloleté deti, aby videli, že rodičia prechovávajú k sebe vzájomnú úctu a rešpekt. Zároveň je nevyhnutné, aby sa na zlepšení situácie aktívne podieľali obaja rodičia maloletých detí.

6. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci starostlivosti súdu o maloletých. Konanie v týchto veciach je od 1. júla 2016 upravené v Civilnom mimosporovom poriadku (ďalej len „CMP“). Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže § 76 a § 77 CMP obsahujúce niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovujú inak“, ak ide o prípustnosť dovolania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých, prípustnosť dovolania matky bolo potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie matky maloletých detí nie je prípustné. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Matka maloletých detí prípustnosť svojho dovolania vyvodzuje z § 420 písm. f/ CSP a § 421 CSP.

Dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP

10. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd vymenovaných v § 420 písm. a/ až f/ CSP. Spoločným znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP, je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Pokiaľ je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

11. V prípade, že dovolateľka vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z § 420 CSP, dovolací súd skúma prednostne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľky o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP pristupuje len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. V danom prípade je dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvej inštancie o zamietnutí návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia.

12. Dovolací súd zastáva názor, podľa ktorého uznesenie, ktorým odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie o zamietnutí návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia, nie je rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej. Rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej je rozsudok, ktorým odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie buď potvrdzuje alebo mení, ale napr. i rozhodnutie o neodkladnom opatrení, ak samotné neodkladné opatrenie konzumuje vec samu (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5Obdo/76/2016 a odbornú právnickú literatúru - Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol.: Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, str. 458). Uznesenie, ktorým odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie o zamietnutí návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia, nie je ani rozhodnutím, ktorým sa konanie (o veci vymedzenej návrhom na začatie konania) končí. V danom prípade naďalej prebieha pod sp. zn. 12P/76/2018 konanie o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom, teda vec sama, ktorá doposiaľ nie je právoplatne skončená a súd prvej inštancie o nej stále koná a rozhoduje.

13. Z uvedeného je zrejmé, že uznesenie odvolacieho súdu o neodkladnom opatrení nekonzumuje vec samu, keďže bude dotknuté konaním a rozhodnutím vo veci samej (konaním o úprave rodičovských práv a povinností k maloletým), nejedná sa o rozhodnutie vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, tak ako to prezumuje ustanovenie § 420 CSP.

Dovolanie podľa § 421 CSP

14. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

14.1. Podľa § 421 ods. 2 CSP dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/.

15. Keďže napadnutým rozhodnutím odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. d/ CSP, prípustnosť dovolania matky nemôže založiť ani (prípadné) nesprávne právne posúdenie veci (§ 421 ods. 2 CSP).

16. Vzhľadom na to, že dovolanie matky smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, najvyšší súd ho odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP bez toho, aby sa zaoberal vecnou dôvodnosťou podaného dovolania.

17. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.